

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Besluit

van ... houdende wijziging van het Besluit tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen in verband met uitbreiding van het aantal geweldsdelicten dat onder de ongemaximeerde voorschotregeling valt. KetenID [WGK028464]

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid van PM datum voordracht, kenmerk nr. ...;

Gelet op artikel 6:4:8, derde lid, van het Wetboek van Strafvordering;

De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van PM datum, nr. ...);

Hebben goedgevonden en verstaan:

ARTIKEL I

Artikel 4:14, tweede lid, van het Besluit tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen komt te luiden:

2. Ten aanzien van het uit te keren bedrag geldt een maximum van € 5.000. Dit maximum geldt niet in de gevallen waarin het bedrag wordt uitgekeerd na een veroordeling ter zake van een van de misdrijven als omschreven in de artikelen 141, 157, 239 tot en met 254ba, 273f, 282 tot en met 282b, 284, 287 tot en met 291, 300 tot en met 303, 307, 312 en 317 van het Wetboek van Strafrecht en artikel 6 van de Wegenverkeerswet 1994.

ARTIKEL II

Artikel I van dit besluit is niet van toepassing indien de acht maanden als bedoeld in artikel 6:4:2, zevende lid, van het Wetboek van Strafvordering zijn verstreken vóór het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit. In dat geval blijft artikel 4:14, tweede lid, van het Besluit tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen zoals dat luidde vóór het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit van toepassing.

ARTIKEL III

Dit besluit treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

mr. A.C.L. Rutte

NOTA VAN TOELICHTING

Algemeen

Om de positie van slachtoffers in het strafproces te versterken dient de ongemaximeerde voorschotregeling te worden aangepast.

De rechter kan op grond van artikel 36f van het Wetboek van Strafrecht de schadevergoedingsmaatregel opleggen. Als die maatregel is opgelegd, dan is de voorschotregeling van toepassing (artikelen 6:4:2 en 6:4:8 van het Wetboek van Strafvordering (Sv)). De voorschotregeling houdt in dat als een veroordeelde binnen acht maanden na onherroepelijk worden van het vonnis niet (volledig) aan zijn betalingsverplichting heeft voldaan, de Staat het resterende bedrag uitkeert aan het slachtoffer¹ of de personen genoemd in artikel 51f, tweede lid, Sv. De Staat zet vervolgens de inning op de dader voort. Op grond van artikel 6:4:8, derde lid, Sv kan bij algemene maatregel van bestuur worden bepaald dat aan het uit te keren bedrag een bovengrens van € 5.000 of hoger wordt gesteld met dien verstande dat deze bovengrens niet geldt voor de uitkering aan slachtoffers van een geweldsmisdrijf of seksueel misdrijf. Met het Besluit tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen (hierna: het Besluit) is uitvoering gegeven aan dit artikel. Artikel 4:14, tweede lid, van het Besluit bepaalt dat de voorschotregeling is gemaximeerd tot € 5.000. Dit maximum geldt niet voor veroordelingen voor de in datzelfde lid genoemde misdrijven, bestaande uit alle seksuele misdrijven en een aantal opzettelijke geweldsmisdrijven (de zogenaamde ongemaximeerde voorschotregeling).

Vanuit onder meer de Tweede Kamer en slachtofferorganisaties is erop gewezen dat een aantal ingrijpende delicten niet onder de ongemaximeerde voorschotregeling valt. Dit kan in de praktijk tot schrijnende situaties leiden, omdat deze slachtoffers niet al hun schade via de voorschotregeling uitgekeerd krijgen. Dit wijzigingsbesluit strekt daarom tot uitbreiding van de in artikel 4:14, tweede lid, van het Besluit genoemde geweldsdelicten. Deze uitbreiding van de delicten die onder de ongemaximeerde voorschotregeling vallen is onder meer aangekondigd in de beleidsreactie op het adviesrapport van de Commissie Donner² en in de Meerjarenagenda slachtofferbeleid 2025-2028.³

Bij het vaststellen van de delicten die onder de ongemaximeerde voorschotregeling moeten vallen is het van belang om een duidelijk uitgangspunt te hanteren. Een duidelijk juridisch kader voor de afbakening van delicten voorkomt dat bij elk (nieuw) delict en elke maatschappelijke ontwikkeling opnieuw een afweging moet worden gemaakt of het betreffende delict wel of niet onder de ongemaximeerde voorschotregeling moet worden gebracht. Het uitgangspunt dat ten grondslag ligt aan het huidige artikel 4:14, tweede lid, van het huidige Besluit,⁴ is dat de ongemaximeerde voorschotregeling alleen geldt voor seksuele misdrijven en geweldsmisdrijven (artikel 6:4:8, derde lid, Sv). Dat uitgangspunt blijft voor onderhavig besluit ongewijzigd van kracht: de ongemaximeerde voorschotregeling geldt voor (seksuele en) geweldsmisdrijven. Onder een geweldsmisdrijf wordt hier verstaan een misdrijf gericht tegen of gevaar veroorzakend voor de onaantastbaarheid van het lichaam van één of meerdere personen. In het nieuwe Wetboek van Strafvordering wordt expliciet bepaald dat geen bovengrens aan het voorschot wordt gesteld bij een misdrijf "dat gericht is tegen of gevaar veroorzaakt voor de onaantastbaarheid van het lichaam van een of

¹ Zie artikel 51a, eerste lid, onder a, Sv voor de definitie van het begrip 'slachtoffer'.

² Kamerstukken II 2022/23, 33 552 en 29 279 nr. 111.

³ Kamerstukken II 2024/25, 33 552, nr. 137.

⁴ Zie Stb. 2010, 311. Het huidige art. 4:14, tweede lid, Besluit is overgenomen uit het vervallen Uitvoeringsbesluit voorschot schadevergoedingsmaatregel (Stb. 2019, 505).

meer personen" (artikel 7.5.10, tweede lid). Gewelddsmisdrijven vormen – gelet op de aard en ernst van deze feiten en de gevolgen daarvan – een bijzondere categorie misdrijven, waarbij sprake is van een inbreuk op de lichamelijke integriteit van het slachtoffer. Het gebruik van geweld raakt mensen diep in hun gevoel van eigenwaarde.

Elke afbakening zal vragen oproepen en zorgt ervoor dat er nieuwe grensgevallen ontstaan en andere groepen slachtoffers zich wellicht benadeeld voelen. Dat is begrijpelijk. Tegelijkertijd is het onvermijdelijk dat in een regeling als deze grenzen worden gesteld, omdat anders een onbeheersbare regeling ontstaat. Voor alle andere strafbare feiten dan gewelddsmisdrijven en seksuele misdrijven blijft het maximale voorschot van € 5.000 gelden.

Concreet worden met dit wijzigingsbesluit de delicten die onder de ongemaximeerde voorschotregeling vallen uitgebreid met brandstichting (artikel 157 Sr), wederrechtelijke vrijheidsberoving (artikel 282 Sr), gijzeling (artikel 282a Sr), gijzeling met terroristisch oogmerk (artikel 282b Sr), dwang (artikel 284 Sr), dood door schuld (artikel 307 Sr) en dood of lichamenlijk letsel door schuld in het verkeer (artikel 6 van de Wegenverkeerswet 1994 (WVW)).

Als gevolg van deze wijziging worden ten eerste een aantal opzettelijke gewelddsmisdrijven onder de ongemaximeerde voorschotregeling gebracht. Hiermee geldt de ongemaximeerde voorschotregeling in elk geval voor de meest ernstige delicten. Dit geldt in het bijzonder als het misdrijf opzettelijk is gepleegd. Ten aanzien van een aantal van deze delicten is in de praktijk gebleken dat behoefte bestaat aan uitbreiding van de ongemaximeerde voorschotregeling met deze delicten. Ten tweede worden, naast de genoemde opzettelijke geweldsdelicten, ook dood door schuld en dood door schuld in het verkeer toegevoegd aan de ongemaximeerde voorschotregeling. Dit betreft misdrijven waarbij iemand om het leven is gekomen. Ook deze delicten hebben daardoor een bijzonder grote impact op de slachtoffers en nabestaanden. De misdrijven die door dit wijzigingsbesluit worden toegevoegd zijn qua aard en ernst vergelijkbaar met de delicten die reeds in het Besluit zijn opgenomen. Indien aan deze opzettelijke geweldsdelicten en dood door schuld (in het verkeer) – anders dan aan de delicten die reeds onder de ongemaximeerde voorschotregeling vallen – een maximaal uit te keren bedrag zou blijven worden gekoppeld, dan zou dit tot ongerechtvaardigde verschillen kunnen leiden. In verband met de uitvoerbaarheid door het CJIB wordt in de ongemaximeerde voorschotregeling geen onderscheid gemaakt ten aanzien van de verschillende varianten van een strafbaarstelling of artikelliden. Dit betekent dat ook het veroorzaken van lichamenlijk letsel door schuld in het verkeer onder de ongemaximeerde voorschotregeling komt te vallen.

Door het toevoegen van deze delicten aan de ongemaximeerde voorschotregeling wordt de positie van slachtoffers en nabestaanden in het strafproces versterkt. Het leidt vaak tot onnodig extra leed bij de slachtoffers indien de veroordeelde niet voldoet aan zijn betalingsverplichting of indien de betaling voor lange duur achterwege blijft. Door een aantal opzettelijke gewelddsmisdrijven en dood door schuld (in het verkeer) toe te voegen aan de ongemaximeerde voorschotregeling kan dit extra leed bij deze misdrijven worden voorkomen. Door het geldbedrag voor te schieten wordt voorkomen dat het slachtoffer wordt geconfronteerd met het uitblijven van betaling, of dat het slachtoffer door periodieke betalingen gedurende langere tijd wordt herinnerd aan het delict waarvoor de schadevergoedingsmaatregel is opgelegd.

Financiële gevolgen en uitvoeringsconsequenties

Als de Staat het voorschot heeft uitgekeerd aan het slachtoffer, zet de Staat de inning op de dader voort. Als de dader geen verhaal biedt, is het financiële risico voor de Staat. Het betreft primair een vordering op de dader die gedurende vele jaren wordt geïnd. Omdat meer delicten onder de ongemaximeerde voorschotregeling worden gebracht, zal

de Staat een groter aantal voorschotten aan slachtoffers uitkeren. Hierdoor neemt het totaal van de openstaande voorgeschoten bedragen sneller toe. Dat vergroot het financiële risico voor de Staat in het geval de Staat er niet in slaagt alle schadevergoedingen op de daders te verhalen.

Het CJIB wordt in de consultatiefase verzocht een uitvoeringstoets uit te voeren. PM uitvoeringstoets.

Dit wijzigingsbesluit brengt incidentele en structurele kosten voor het CJIB met zich. Alle kosten die voortvloeien uit dit voorstel worden opgevangen binnen de bestaande begroting van het Ministerie van Justitie en Veiligheid.

Adviezen

Over een ontwerp van het wijzigingsbesluit is advies gevraagd aan de Raad voor de rechtspraak, het Openbaar Ministerie, de Nederlandse Orde van Advocaten en Slachtofferhulp Nederland. PM adviezen.

Het besluit is opengesteld voor (internet)consultatie. PM internetconsultatie.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel I (wijziging artikel 4:14, tweede lid, van het Besluit)

In het algemene deel van deze toelichting is reeds uiteengezet dat in artikel 4:14, tweede lid, van het Besluit een limitatieve opsomming is opgenomen van de geweldsmisdrijven en seksuele misdrijven die onder de ongemaximeerde voorschotregeling vallen. Aan deze opsomming worden de artikelen 157, 282 tot en met 282b, 284 en 307 Sr en artikel 6 WvW toegevoegd.

Artikel II (overgangsbepaling)

Het uitgangspunt voor inwerkingtreding van een nieuwe regeling is onmiddellijke werking.⁵ In dit geval is het gewenst om dit uitgangspunt in een overgangsbepaling te concretiseren. In dit geval resulteert onmiddellijke werking erin dat de nieuwe regeling van toepassing is op schadevergoedingsmaatregelen waarbij op het moment van inwerkingtreding de acht maanden vanaf het moment dat het vonnis of arrest onherroepelijk is geworden, als bedoeld in artikel 6:4:2, zevende lid, Sv, nog niet zijn verstreken. Als dat laatste het geval is profiteert een slachtoffer van bijvoorbeeld brandstichting dus van de nieuwe regeling. Wanneer deze termijn van acht maanden afloopt op de dag van inwerkingtreding valt de schadevergoedingsmaatregel ook onder de nieuwe regeling. Wanneer deze termijn voor de datum van inwerkingtreding is verstreken geldt voor de schadevergoedingsmaatregel bij veroordeling voor de misdrijven die met dit wijzigingsbesluit worden toegevoegd, de gemaximeerde voorschotregeling.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

mr. A.C.L. Rutte

⁵ Artikel 5.61 van de Aanwijzingen voor de regelgeving.